

*Viața fericitei
nebune pentru Hristos
Pașa din Sarov*

Redactor: Diana Vlad

Traducerea s-a realizat după lucrările originale în limba rusă *Sveataia blajennaia shimonahinia Paraskeva (Paşa Sarovskaia)*, Sankt Petersburg 1906, Odessa, 1912, Nijni Novgorod, 2010; *Kratkaia istoria Serafimo-Diveevskogo monastirea*, Diveevo, 2014.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Sfinte și nevoitoare de la Diveevo: Sfânta Paşa din Sarov, cea nebună pentru Hristos / trad. din lb. rusă de Gheorghită Ciocoi – București: Editura Sophia, 2018

ISBN 978-973-136-631-9

I. Ciocoi, Gheorghită (trad.)

235.3

Fericita Parascheva Ivanovna, în lume Irina, s-a născut la sfârșitul veacului al XVIII-lea (1795), în satul Nikolskoe, județul Spaski, gubernia Tambov. Părinții ei, Ivan și Daria, erau țărani iobagi, supuși ai familiei nobiliare Bulîghin. Când Irina a trecut de 17 ani, stăpânii au căsătorit-o cu un țăran numit Feodor. Supunându-se fără cărtire voii părintești și a stăpânilor ei, Irina a fost o soție și o gospodină exemplară, familia soțului său fiind cucerită de blândețea și de dragostea tinerei, de vrednicia sa, dar mai cu seamă de faptul că ea iubea slujbele bisericești, rugându-se cu osârdie, îndepărțându-se de oaspeți și de toți cei din jur, nemergând la horele din sat. A viețuit astfel cu soțul ei în bună înțelegere vre-

me de cincisprezece ani, Domnul nebinecuvântându-i pe cei doi soți cu copii.

După acest timp, familia Bulîghin i-a vândut pe Feodor și Irina unei familii înstărîte germane, pe nume Schmidt, din satul Surkot. După cinci ani de la mutarea în acel loc, bărbatul Irinei s-a îmbolnăvit de tuberculoză și a murit. Mai apoi, când fericita era întrebată cum era soțul ei, răspundea: „La fel de simplu ca mine.” După moartea soțului ei, familia Schmidt a pus-o pe Irina să se ocupe de bucătărie și de menajul casei. În câteva rânduri, stăpânii au vrut să o căsătorescă a doua oară, însă Irina a refuzat în mod hotărât: „Chiar dacă mă omorâți, eu nu mă mai căsătoresc!” Astfel că nu au mai tulburat-o.

După un an și jumătate, a întâmpinat un mare necaz: în casa boierească s-a constatat lipsa a două bucăți de pânză. O servitoare a clevetit-o pe Irina, spunând că ea le-a furat. Când au sosit anchetatorii împreună cu gărzile, proprietarii au cerut ca Irina să fie pedepsită. Soldații, la porunca ofițerului, au torturat-o în chip brutal, lovind-o în cap și rupându-i urechile, însă Irina a susținut același lucru: că nu a luat ea pânzele. Apoi, familia Schmidt a chemat pe o ghicitoare din zonă, care a spus că pânzele au fost furate de o femeie pe nume Irina, însă nu aceea, și că ele se află în râu. Au început să caute și, în-

trădevar, le-au aflat pe ele acolo unde a spus ghicitoarea.

După tortură, Irina nu a mai putut să trăiască în casa stăpânilor necredincioși și a plecat de la ei, mergând într-un pelerinaj la Kiev.

Altarele din Kiev și întâlnirea cu stareții desăvârșiti de acolo i-au schimbat starea lăuntrică: acum știa de ce și cum să trăiască. A dorit ca în inima ei să vieze de atunci numai Dumnezeu – Singurul, Atoateiubitorul și Înduratul Hristos, Cel ce împarte tuturor cele bune. Pedepsită pe nedrept, Irina simțea cu osebită profunzime multimea nespusă a pătimirilor lui Hristos și îndurarea Lui. Proprietarul, între timp, a reclamat plecarea ei fără permisiune. După un an și jumătate, poliția a aflat-o pe Irina la Kiev și a trimis-o din post în post la stăpânii ei. Călătoria a fost lungă și chinuitoare, femeia trebuind să îndure frig, foame, aspra purtare a soldaților care o însoteau și comportamentul plin de cruzime al bărbăților arestați.

Familia Schmidt, simțindu-se vinovată față de Irina, îi va ierta fuga și îi va da de lucru la grădină. Mai mult de un an le-a slujit lor Irina. După ce luase contact însă cu sfîrșenia și cu viața duhovnicească, nu a putut să rămână mai mult la curtea acestora și a fugit din nou.

Nobilii au dat-o în căutare. După un an, poliția a aflat-o iarăși la Kiev și, arestând-o, a trimis-o

din nou din post în post la familia Schmidt, care nu a mai primit-o, ci plină de furie a dat-o afară pe stradă, goală și fără nici măcar o bucată de pâine.

Sosind vremea împlinirii binecuvântării duhovniceștilor părinți de la Lavra Pecerska din Kiev, Domnul a chemat-o pe aleasa Sa pe calea nebuniei pentru Hristos. Nu există nici o îndoială că la Kiev Irina a primit în taină tunderea în schima cea mare, luând numele de Parascheva și începând să fie alintată Pașa.

Vreme de cinci ani, ea a colindat prin sate precum o nebună, făcându-se de râsul tuturor. Un an, Pașa a trăit sub cerul liber, îndurând foamea, frigul și arșița, iar apoi s-a retras în pădurea Sarovului și a trăit într-o peșteră pe care și-a săpat-o singură. În broșura „Pașa din Sarov, nebuna pentru Hristos, stareța și nevoitoarea de la mănăstirea de maici de la Diveevo a Sfântului Serafim de Sarov”, editată la Moscova în anul 1904, sunt pomenite mărturii monahale din acea vreme – cum că preacuviosul Serafim de Sarov a binecuvântat-o pe Parascheva Ivanovna pentru viața pustnicească prin pădurile Sarovului. Acolo, ea a trăit în post și în rugăciune în jur de treizeci de ani. Se povestește că a viețuit în mai multe peșteri în felurile locuri ale pădurii nepătrunse, unde se aflau numeroase fiare sălbaticice.

Uneori, mergea la Sarov și la Diveevo, dar cel mai adesea era văzută la moara de la Sarov, unde trebuia să lucreze.

În vremea viețuirii sale în pădurea Sarovului, prin lunga și aspră ei nevoie întru post s-a arătat asemenea Preacuvioasei Maria Egipteanca: slabă și arsă de soare. Desculță, în haină monahală bărbătească desfăcută la piept, cu brațele goale, fericita venea la mănăstire umplându-i de groază pe toți cei care nu o cunoșteau.

Pe când trăia ea în pădurea Sarovului au trecut odată prin apropiere niște tătari, care tocmai jefuiseră o biserică. Fericita a ieșit din desis și a început să-i certe. Aceștia au bătut-o pe cuviosă. După sosirea la Sarov, unul dintre tătari a spus arhondarului:

– Mai înainte o bătrână a ieșit la noi și ne-a certat. Și-am bătut-o.

Arhondarul a zis:

– Să știți că era Parascheva Ivanovna!

A înhămat un cal și a plecat la ea.

Înainte de a ajunge la mănăstirea Diveevo, fericita Pașa a viețuit pentru o vreme într-un sat. Văzând viața ei cea plină de nevoie, oamenii au început să vină după sfat, cerându-i, de asemenea, să se roage pentru ei. Atunci vrăjmașul neamului omenesc le-a dat în gând unor oameni răi să se năpustească asupra ei și să o jefuiască.

Rețineți întrebați și cărtișorul sănătății și viaței! Au bătut-o pe Parascheva, însă nu au găsit la ea nici un ban. Fericita a fost aflată zăcând într-o baltă de sânge și cu capul spart. După această întâmplare, ea a zăcut aproape un an, însă n-a mai putut să se înzdrăvenească pe deplin până la sfârșitul vieții. Durerile de cap și rănilor de la stomac o chinuau mereu, dar fericita aproape că nu le dădea atenție decât rar, spunând: „Ah, măicuță, cum mă dor! Orice aş face, mamă, stomacul nu trece!”

Părul Pașei era neîngrijit.

Parascheva Ivanovna adeseori mergea la fericita Pelaghia Ivanovna de la Diveevo. Într-o zi, ea a intrat și a șezut tăcută lângă fericita. Pelaghia Ivanovna s-a uitat îndelung la ea, și în cele din urmă a spus: „Da! Iată ce este mai bine pentru tine, să nu ai griji, ca mine: afară sunt atâția copii...”

Pașa s-a ridicat și, nespunând nici un cuvânt, a pus metanie și a plecat în pace de la Diveevo.

Au trecut câțiva ani. Într-o zi, Pelaghia Ivanovna dormea, dar dintr-o dată a sărit în sus că și când cineva ar fi deșteptat-o și a alergat la ferestra, sprijinindu-se, cu capul pe jumătate afară, și a început să se uite în depărtare că și când ar fi amenințat pe cineva.

Dinspre biserică închinată icoanei Maicii Domnului de la Kazan s-a deschis poarta, și pe ea a intrat Parascheva Ivanovna, mergând de-a

dreptul la Pelaghia Ivanovna, care mormăia ceva ca pentru sine. Ajungând mai aproape și băgând de seamă că Pelaghia Ivanovna spune ceva, s-a oprit și a întrebat-o:

– Matușka, da ori ba?

– Nu.

– E devreme deci? Nu e timpul?

– Da, a întărit Pelaghia Ivanovna.

Parascheva Ivanovna i-a pus metanie și a plecat din mănăstire. Cu șase ani înainte de moarte fericitei Pelaghia Ivanovna, Pașa a venit din nou în mănăstire, însă de data aceasta cu un fel de păpușă, iar mai apoi cu mai multe păpuși – îngrijindu-se de ele și numindu-le „copiii” ei. Atunci ea a rămas câteva săptămâni, iar mai apoi a viețuit în mănăstire vreme de câteva luni. În ultimul an al vieții fericitei Pelaghia Ivanovna, Pașa a rămas în mănăstire fără să mai plece.

Spre sfârșitul toamnei anului 1884, Pașa a trecut pe lângă gardul cimitirului bisericii Schimbarea la Față și, lovind cu un băț din stâlpul gardului, a spus: „Iată cum acest stâlp va cădea, astfel va veni moarte; numai să ajungă să i se sape mormântul!”

Aceste cuvinte s-au împlinit îndată: a murit fericita Pelaghia Ivanovna și după ea atât de multe călugărițe, încât înmormântările nu au început vreme de un an întreg. S-a întâmplat să aibă

loc înmormântarea a două surori în același timp. Când s-a săvârșit fericita Pelaghia Ivanovna, la ceasul al doilea din noapte, a bătut clopotul cel mare al mănăstirii. Fericita Paşa, speriată, a sărit din pat temându-se ca de foc. Paşa s-a sculat și a început să aprindă candeletele înaintea tuturor icoanelor și să pună lumânări.

– Ei, iată, a spus ea – ce-i? Foc? Nu e deloc, doar că la noi zăpada s-a topit puțin câte puțin, iar acum se va face întuneric.

Fără îndoială, fericita Pelaghia Ivanovna a așezat-o în locul său pe Parascheva Ivanovna cu același scop cu care preacuviosul Serafim a trimis-o pe ea la Diveevo – să măntuiască sufletele celor care se nevoiau aici de atacurile vrăjmașului nemului omenesc, de ispite și de patimi, dându-i fericitei darul înainte-vederii. Dacă minunata roabă a lui Dumnezeu, fericita Parascheva Semenovna Miliukova, o numea pe Pelaghia Ivanovna „al doilea Serafim”, atunci „al treilea Serafim” după duh și suferință a fost Parascheva Ivanovna de la Diveevo, pe care toți cei din mănăstire o socoteau drept maică a lor. În câteva rânduri chilienica fericitei Pelaghia Ivanovna i-a propus Pașei să locuiască în chilia celei plecate la cer.

– Nu, nu se poate; iată, mamenka nu ne poruncește – a răspuns Parascheva Ivanovna, arătând spre portretul Pelaghiei Ivanovna.

– Ce e și eu nu văd?

– Da, tu nu vezi, dar eu văd: nu dă binecuvântare!

Fericita Paşa s-a așezat mai întâi lângă veșmântar, iar apoi într-o chilie separată de la poarta mănăstirii.

În chilie era un pat cu perne uriașe pe care ea își așeza păpușile. În pat, Parascheva Ivanovna se așeza rar, iar noaptea se ruga înaintea icoanelor mari din chilie. Moțaia doar puțin până dimineață, iar în zori începea să se spele, să curețe, să facă curat și mergea la plimbare. Celor care locuiau împreună cu Paşa, ea le cerea ca până la miezul nopții neapărat să se roage, iar dacă cineva nu era de acord cu ea, începea să facă zgomot, să se războiască, astfel că toți cei din jur se sculau și luau parte la rugăciunea ei.

La început, Parascheva Ivanovna arareori mergea la biserică, spunând că ea are „slujba ei”, însă veghea cu strictețe ca surorile să meargă la slujbă în fiecare zi. Când mergea în biserică, cu osebită stăruință se spăla și se pregătea pentru o astfel de desfătare. În biserică se așeza la ușă ori într-o parte. Se purta cu multă evlavie. Uneori, întreaga slujbă stătea în genunchi.

În ultimii zece ani ai vietii, unele pravile ale fericitei s-au schimbat: ea, de pildă, nu ieșea din mănăstire și nu mergea foarte departe de chilie.

A încetat să meargă la biserică și se împărțea acasă, iar aceasta foarte rar. Domnul Însuși i-a descoperit ei ce pravilă și chip al viețuirii să ţină. La miezul nopții, Parascheva Ivanovna întotdeauna dădea chilienicei un samovar. Bea doar atunci când samovarul era fierbinte, altfel nu bea. Întreaga noapte stătea uneori și sufla lumânările, rugându-se în felul său până dimineață. Alteori, fericita vârsa cana și spunea: „Binecuvântează, Doamne, pe câmpie, pe luncă, pe pajiștile întunecate ... pe munții cei înalți!”

Dacă cineva îi aducea ceva, căuta să nu-i dea fericitei în mâna acel lucru, căci altfel ea dintr-o dată răsturna totul spunând:

– Ei, Domnului! Ei, Domnului!

Bând ceai după masă, fericita începea să tricoze ciorapi sau să îndruge. Această îndeletnicire era însotită de rugăciunea neîncetată a lui Iisus. Pentru firea sa era foarte apreciată în mănăstire: la ea se confectionau metanile, sutanele și brâurile pentru clerici. Prin a împleti „la ciorapi” ea numea în sens alegoric îndeletnicirea cu rugăciunea cea neîncitată a lui Iisus. Astfel, într-o zi, la Paşa a vrut să vină un străin, care intenționa să o roage ceva. Ea i-a trimis îndată răspuns: „Ei, da, vino la noi la Sarov. Să adunăm ciuperci și să facem ciorapi”, adică, să faci metanii și Rugăciunea lui Iisus.

Obișnuia să trăiască în natură, în pădure. Fericita, vara și primăvara, uneori, se afunda în câmpie și acolo își petrecea timpul în rugăciune și în contemplare vreme de câteva zile. Prima oară când s-a mutat la Diveevo, ea mergea la ascultări îndepărtate de Sarov, în locurile sale dragi de mai dinainte-vederii, cunoștea nevoiele duhovnicești ale surorilor care viețuiau departe, în ascultările mănăstirii, și ea năzuia atunci să lupte cu vrăjmașul și să le povătuiască pe surori, îndrumându-le pe ele cum să lupte împotriva smintelilor. Desigur, peste tot era primită cu bucurie, cu osebită plăcerere, fiind rugată să viețuiască acolo cât mai multă vreme. Călugărițele care au viețuit împreună cu ea îi purtau cea mai mare dragoste, fiind măhnite întotdeauna atunci când ea lipsea. Multă vreme dorința de a merge dintr-un loc în altul era una dintre ciudăteniile ei. Când maica egumenă îi propunea Pașei să se așeze în mănăstire, ea îi răspundea întotdeauna:

– Nu, nu pot face asta. Așa trebuie, așa trebuie, să mă mut mereu dintr-un loc în altul.

În călătorie, ea lua cu sine un ciomag simplu pe care îl numea „baston”, o legătură cu feluri de lucruri, ori o seceră pe umăr și câteva păpuși. Adeseori, Paşa, fiind într-o dispoziție de veselie, râdea precum un copil, uitându-se la avereia ei ce